

FUNCTIONARUL PUBLIC

ZIAR BILUNAR EDITAT DE CĂTRE ACADEMIA DE ADMINISTRARE PUBLICĂ

SUPLIMENT LA REVISTA „ADMINISTRAREA PUBLICĂ”

Oleg Balan la semicentenarul vieții

Mult stimată domnule Oleg BALAN,

Cu prilejul celei de-a 50-a aniversări din ziua nașterii, Vă adresăm cele mai calde felicitări și sincere urări de bine, sănătate și succes.

Astăzi sunteți la orizontul celei mai frumoase vârste – vârsta unei limpezii conștiințe de sine, a unei maturități asumate, a unei creativități așezate, o vârstă de bilanț și analiză, vârsta certitudinii senine, sensibilă însă la provocările visurilor îndrăznețe.

Două decenii din activitatea Dumneavoastră sunt legate de Academia de Administrare Publică, pe tot parcursul fiind realizat un tandem benefic al activității științifico-didactice cu cea managerială, acesta constituind un veritabil exemplu de devotament, abnegație și dăruire de sine.

Prin vocația de pedagog și cercetător, prin talentul de manager și verticalitate incontestabilă, ați reușit să asigurați o continuitate stabilă în dezvoltarea Academiei, aceasta devenind o instituție de elită cu rezultate deosebite și tradiții frumoase, un proiect didactic, științific și practic în domeniul administrației publice, care reunește valori ce trec prin timp și devin repere.

Ați format o echipă remarcată prin excelență și dedicație, devotament și crez, capabilă să răspundă provocărilor timpului și să promoveze valorile morale care ne îmbogățesc cu adevărat.

Inepuizabila energie creatoare și puterea de muncă, principalitatea, corectitudinea și tenacitatea sunt doar unele dintre calitățile D-voastră distincte, care V-au adus respect și aprecieri pe deplin justificate.

Asigurându-Vă de întreaga noastră susținere, Vă urăm mulți ani, fericire, baftă, realizări frumoase și bucuria împlinirilor pe tot parcursul vieții.

Cu alese considerațiuni,

**Colectivul Academiei de
Administrare Publică**

Personalitate distinctă în domeniul învățământului superior

Stimate domnule rector Oleg BALAN!

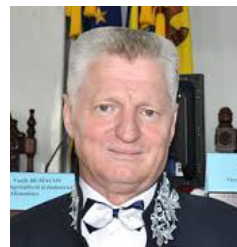
Primul semicentenar al vieții Dumneavoastră s-a încununat într-un minunat buchet de urări de bine și sănătate, care Vă este dăruit cu tot respectul din partea Consiliului Rectorilor din Republica Moldova.

În anii pe care i-ați consacrat activității de profesor universitar, inclusiv de rector al Academiei de Administrare Publică, ați reușit cu mult succes să câștigați simpatia și recunoștința sutelor și miilor de discipoli, care astăzi Vă onorează pentru cunoștințele pe care le-au obținut datorită talentului Dvs. de a pregăti specialiști buni, care să facă față oricăror încercări ale vieții.

Cu deosebită onoare și considerație, în numele Consiliului Rectorilor din Republica Moldova, vă adresez cele mai cordiale urări de bine cu prilejul jubileului. Vă dorim din toată inima, stimată dle rector, să fiți mereu la fel de exigent, să duceți și mai departe aprinsă flacăra cunoștințelor și dăruirii de sine, să tindeți mereu spre realizarea scopurilor nobile pe care vi le propuneți, iar prietenii să vă răsplătească prin fidelitate și sinceritate. Să aveți parte de belșug în toate, sănătate, fericire, inspirație în muncă, dragoste din partea celor dragi!

Grigore BELOSTECINIC,
academician, rector al Academiei de Studii Economice
din Moldova, Președinte al Consiliului Rectorilor
din Republica Moldova

Arc peste timpuri

Născut pe meleagurile Cantemirului, în satul Cîrpești, Oleg Balan chiar la început de cale în viață a înțeles că fiecare, așa cum spunea Euripides, „strălucește acolo și năzuiește spre acel lucru, consacrandu-i cea mai mare parte a timpului, unde este cel mai destoinic”.

L-am cunoscut în îndepărtatul an 1994, când, după absolvirea Academiei de Poliție „Alexandru Ioan Cuza”, București, România, este angajat la Catedra „Drept public”, Academia de Poliție „Ștefan cel Mare”, în funcția de lector. Chiar de la începutul anului de studii 1994-1995 i s-a încredințat predarea cursului universitar „Drept internațional public”, rămânând devotat acestui domeniu până astăzi. Venind ca un tânăr specialist, el nu s-a simțit ca o persoană nouă în colectivul catedrei cu obiceiuri și tradiții deja stabilite. Anume aici a apărut și s-a dezvoltat fructul pasiunii sale didactice și științifice.

(Articolul integral citiți în nr. 4, 2019 al revistei „Administrarea Publică”)

Ion GUCEAC,
academician, profesor universitar

Șeful statului a anunțat noi măsuri de protecție socială

La Reședința de Stat, Președintele Republicii Moldova, Igor Dodon, a avut o întrunire cu președintele Parlamentului, Zinaida Greceanii, și prim-ministru, Ion Chicu.

Igor Dodon a menționat următoarele măsuri din domeniul social care vor fi im-

plementate:

- Acordarea suportului unic pentru sărbătorile de iarnă, beneficiarilor de pensii și alocații sociale de stat, în sumă de 700 lei, de care vor beneficia 625 mii de persoane.

- Indexarea de două ori pe an a pensiilor, începând cu 1 octombrie 2020. Numărul de beneficiari va fi de circa 400 mii de persoane.

- Majorarea cuantumului ajutorului pentru perioada rece a anului de la 350 la 500 lei și extinderea numărului de

familii beneficiare de acest ajutor de la 170 mii - la 300 mii.

- Garantarea pensiei pentru o perioadă de 5 ani, în cazul decesului unuia dintre soți.

- Majorarea alocației lunare de stat pentru veteranii de război (de la 100 de lei la 300 de lei), pentru participanții la acțiunile de luptă pentru apărarea integrității teritoriale și independenței Republicii Moldova și participanții la acțiunile de luptă din Afganistan. De acest ajutor vor beneficia circa 20,5 mii persoane.

- Majorarea indemnizației pentru tinerii specialiști din domeniul medical și farmaceutic. În cazul medicilor și farmaciștilor aceasta va crește de la 45 000 lei la 120 000 lei, iar pentru personalul medical și farmaceutic cu studii medii - de la 36 000 lei la 96 000 lei.

- Majorarea salariilor în sectorul bugetar va constitui în medie 10%. Totodată, pentru unele categorii cum ar fi profesori și educatori, majorarea va fi de 17,6%, pentru bibliotecarii și angajații în domeniul culturii - cu 30%, pentru asistenții sociali - cu 16%.

Negocieri de semnare a unui acord cu Federația Rusă

Republica Moldova urmează să colaboreze cu Federația Rusă în domeniul asigurării cu pensii. Comisia politică externă și integrare europeană a aprobat vizul consultativ privind inițierea negocierilor asupra proiectului Acordului dintre Republica Moldova și Federația Rusă în domeniul asigurării cu pensii.

Scopul Acordului este asigurarea unui cadru de garanții de securitate socială pentru lucrătorii migranți din Republica Moldova, care desfășoară sau au desfășurat o activitate de muncă și/sau domiciliază pe teritoriul unuia sau ambelor Părți contractante ale Acordului.

Acordul se va aplica pentru Republica Moldova în următoarele cazuri: pensia pentru limită de vârstă, cea de dizabilitate, de urmaș, pensia și indemnizația de dizabilitate cauzată de accidente de muncă sau boli profesionale, ajutorul de deces. În cazul Federației Ruse este vorba despre pensiile de asigurare pentru limită de vârstă, de dizabilitate, de asigurare de urmaș, plata fixă la o pensie

de asigurare, majorarea plății fixe și suplimentul la o pensie de asigurare, pensiile și plățile de acumulare finanțate din fondurile de economii de pensii, pensiile sociale, suplimentul social la pensii și ajutorul social de deces.

Acordul se va aplica persoanelor asigurate, cetățeni ai Republicii Moldova sau Federației Ruse, precum și membrilor familiilor acestora.

Acordul propus va substitui actualul Acord între Guvernul Republicii Moldova și Guvernul Federației Ruse privind garanțiile drepturilor cetățenilor în domeniul asigurării cu pensii, semnat la 10 februarie 1995.

Până în prezent, Republica Moldova a încheiat acorduri de securitate socială cu 13 state.

Plan de acțiuni pentru programul de guvernare

În debutul ședinței ordinare a Guvernului, prim-ministrul Ion Chicu a solicitat implicarea la modul cel mai serios a miniștrilor și reprezentanților din toate instituțiile subordonate să evalueze situația din cadrul acestora și să fie elaborat un

plan de acțiuni, care va fi inclus în programul de guvernare.

„Avem foarte puțin timp la dispoziție și nu putem miza pe acea perioadă de o sută de zile de a ne seta activitățile. Astăzi adoptăm decizii cu referire la cadre. Este primul pas spre restabilirea funcționalității Administrației Publice Centrale. Iată de ce, consolidarea echipelor ministerele este o prioritate, întrucât secretarii de stat competenți, sistematizați și dedicați sunt veriga de bază în activitatea instituțiilor de stat”, a declarat premierul.

De asemenea, șeful Executivului a abordat transparența în procesele decizionale din cadrul ministerelor care au un impact direct asupra societății.

„Trebuie să fim maxim transparenți și să menținem o relație strânsă cu cetățenii țării noastre, cu oamenii de afaceri, pentru a cunoaște realitățile acestora. Iar activitățile noastre să fie setate în concordanță cu necesitățile lor. Guvernul va fi apreciat după acțiunile întreprinse și rezultatele obținute, nu după declarații”, a subliniat Ion Chicu.

În context, prim-ministrul s-a referit și la menținerea unui dialog eficient cu partenerii externi pentru ca acțiunile Guvernului să fie amplificate de suportul acestora.

Tot în cadrul ședinței, Executivul a aprobat numirea doamnei Liliana Iaconi în funcția de secretar general al Guvernului.

Totodată, Cabinetul de miniștri a aprobat numirea doamnei Oxana Domentî în funcția de Ambasador Extraordinar și Plenipotențiar al Republicii Moldova în Principatul Liechtenstein, a lui Dmitri Croitor în funcția de Ambasador Extraordinar și Plenipotențiar al Republicii Moldova în Republica Turcia, precum și numirea lui Mihail Căpățînă în funcția de Consul General al Republicii Moldova în orașul Frankfurt pe Main, Republica Federală Germania.

Barbara Bobrowicz a prezentat la Academie Colegiul Europei

Pe 14 noiembrie curent, s-a aflat în vizită la Academia de Administrare Publică Barbara BOBROWICZ, asistent academic la Colegiul Europei din Polonia (Natolin), cu scopul de a prezenta oferta academică a burselor de studii disponibile tinerilor din Republica Moldova. Reprezentanta Colegiului Europei a fost însoțită de Natalia Maximciuc, consultant în Direcția integrare europeană a Ministerului Afacerilor Externe și Integrării Europene.

Barbara Bobrowicz a avut o întâlnire cu profesorii și studenții-masteranzi din instituția noastră de

învățământ, oferindu-le mai multe detalii referitor la programele de studii disponibile, condițiile de admitere, bursele oferite pentru studenții din Republica Moldova, facultățile Științe Politice, Studii Europene, RI, Jurnalism, Limbi Străine, Drept și Științe Economice, specificul procesului de instruire în cele 2 campusuri situate atât în Belgia (Bruges), cât și Polonia (Natolin). Valul de aplicări pentru anul academic 2020/2021 va fi deschis până pe 15 ianuarie 2020, a precizat Barbara Bobrowicz. Ea a mai spus că la burse pot aplica inclusiv profesorii Academiei.

În cadrul întrevăderii cu oaspetele polonez, rectorul Academiei de Administrare Publică, Oleg BALAN, doctor habilitat, profesor universitar, a specificat că actualii studenți-masteranzi și doctoranzi au o pregătire teoretică înaltă, dar și experiență de muncă corespunzătoare și sunt capabili să aplice la

bursele de studii la această prestigioasă instituție de învățământ, cum este Colegiul Europei.

Oleg Balan și Barbara Bobrowicz au discutat și posibilitățile de colaborare pe viitor între Academia de

Administrare Publică și Colegiul Europei. Academia de Administrare Publică are o vastă experiență de cooperare cu mai multe instituții de învățământ similare din Europa, a precizat rectorul.

Barbara Bobrowicz a mulțumit pentru posibilitatea de a prezenta Colegiul Europei în fața studenților Academiei și și-a arătat dis-

ponibilitatea de a colabora în continuare cu instituția noastră.

Colegiul Europei este o universitate privată, inaugurată în anul 1949 la Bruges (Belgia) și în 1992 – la Natolin (Varșovia, Polonia). Universi-

tatea este considerată drept cea mai veche și cea mai prestigioasă instituție pentru studii postuniversitare din Uniunea Europeană menită să pregătească masteranzi pentru serviciul public antrenat în realizarea proceselor de integrare și studii europene.

Sergiu VLĂDICĂ

Conducerea Academiei s-a întâlnit cu reprezentanți ai instituțiilor de învățământ din Federația Rusă

Pe 20 noiembrie curent, rectorul Academiei de Administrare Publică, Oleg BALAN, doctor habilitat, profesor universitar, a primit un grup de reprezentanți ai instituțiilor de învățământ superior din Federația Rusă, care a participat la expoziția educațională, organizată la Chișinău și Comrat în perioada 20-21 noiembrie.

La întâlnire au participat prim-prorectorul Academiei, Andrei GROZA, doctor, conferențiar universitar, Aurel SÎMBÔTEANU, prorector, doctor, conferențiar universitar, Ion DULSCHI, decan Departament studii superioare de master, Aurelia ȚEPORDEI, director Departament dezvoltare profesională, Dinu MANOLE, șef Direcție relații internaționale.

În cadrul dialogului au

fost discutate aspecte privind posibilitățile de cooperare, inclusiv mobilitatea academică, participarea la foruri științifice și la proiecte comune.

Rectorul Oleg Balan a specificat că Academia de Administrare Publică are o bogată experiență de colaborare cu instituții similare de peste hotare, inclusiv din Federația Rusă.

Natalia SAPOJNIKOVA, șef adjunct al Reprezentanței din Moldova a Centru-

lui rus de Știință și Cultură „Rossotrudnicestvo”, care a însoțit delegația, a spus că instituția respectivă, care are filiale în peste 80 de țări ale lumii, este disponibilă să contribuie la intensificarea acestei colaborări.

Svetlana KOLOBOVA, directorul Centrului marketing în educație a Universității lingvistice de stat „N. A. Dobroliubov” din Nijnii Novgorod, a punctat câteva sugestii, care se referă la elaborarea și implementarea

unor proiecte comune în domeniul educației tinerețului, mass-media, la care să participe și alte instituții de învățământ din cadrul CSI.

Propuneri de colaborare au formulat și Vasili ȘISKOV, șef de secție la Academia Rusă a Economiei Naționale și Administrației Publice pe lângă Președintele Federației Ruse, alți membri ai delegației.

Sergiu CONDREA

Directorul Regional pentru Europa și Eurasia în vizită la Academie

Pe 22 noiembrie curent, rectorul Academiei de Administrare Publică, Oleg BALAN, doctor habilitat, profesor universitar, a avut o întrevedere cu Natalia OȚEL BELAN, Director Regional pentru Europa și Eurasia din cadrul Centrului Internațional de Antreprenariat Privat (CIPE) din Statele Unite ale Americii, aflată într-o vizită de lucru la Academie, însoțită de Mihaela CROITOR, asistentă de program.

La întâlnire au participat Aurelia ȚEPORDEI, director Departament dezvoltare profesională, și Dinu MANOLE, șef Direcție relații internaționale.

Rectorul Oleg Balan a făcut o scurtă prezentare a Academiei, a procesului de studii, subliniind faptul că o direcție prioritară în activitatea instituției o constituie cooperarea internațională și se depun eforturi pentru aprofundarea acestor relații.

Dna Natalia Oțel Belan a menționat, la rândul său, că CIPE, în parteneriat cu Centrul de Antreprenariat și Politici Economice (CAPE), cu Agenda Națională de Business (ANB) din Moldova au lansat inițiativa de susținere a transparenței în procesul decizional prin promovarea

consultărilor publice în cadrul dialogului public-privat. În context, au fost înaintate propuneri concrete de transfer de cunoștințe pentru a contribui la creșterea capacității instituțiilor publice din Republica Moldova a procesului decizional, în acest sens fiind binevenită o colaborare între ambele instituții.

Părțile s-au referit la mai multe aspecte ale unei viitoare colaborări, inclusiv

organizarea unui curs de formare a formatorilor și, ulterior, a cursurilor de instruire a funcționarilor publici la nivel de secretari de stat. S-a convenit, de asemenea, de a elabora un plan de colaborare pentru lansarea cursului de pregătire a funcționarilor publici, conform tematicii discutate.

În final, conform tradiției, rectorul Oleg Balan a înmănat dnei Natalia Oțel Belan placheta cu imaginea Academiei de Administrare Publică.

Ion AXENTI

Revista „Administrarea Publică” promovată în Categoria B

Pe data de 19 noiembrie, la Agenția Națională de Asigurare a Calității în Educație și Cercetare (ANACEC) a avut loc ședința Comisiei de evaluare, clasificare și monitorizare a revistelor științifice, constituită din reprezentanți ai AȘM, Consiliului Rectorilor și colaboratori ANACEC, se arată într-o postare pe Facebook a instituției

În cadrul ședinței au fost examinate 10 dosare de evaluare ale revistelor din Republica Moldova în scopul obținerii statutului de publicație științifică de profil și clasificării pe categori-

ile A+, A, B+, B și C. Potrivit deciziei Comisiei, revista Academiei, „Administrarea Publică”, a fost promovată din Categoria C în Categoria B. Deciziile luate de Comisie urmează a fi validate de Consiliul de Conducere al ANACEC.

În perioada de pregătire către actuala evaluare a revistei, Secția activitate editorială a Academiei a întreprins mai multe măsuri de îmbunătățire a calității publicațiilor din revistă, inclusiv prin elaborarea unei noi politici editoriale a Academiei, aprobată prin Hotărârea

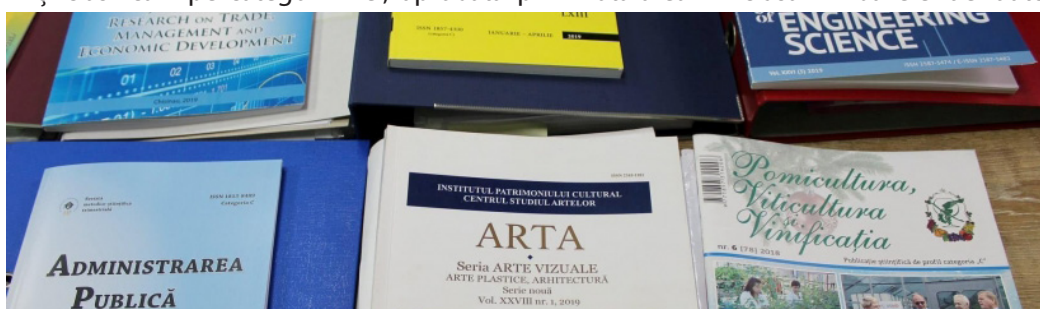
Senatului din 25 iunie 2019, implementarea sistemului de management al calității în procedura de editare a revistei (Hotărârea Comisiei de asigurare a calității nr. 3/1 din 15 mai 2019), aplicarea Clasificării Zecimale Universale (CZU) la articolele publicate, înăsprirea procedurii de recenzare a articolelor, actualizarea Site-ului revistei, lărgindu-se substanțial volumul informației actualizate și gama compartimentelor incluse.

Recent, revista „Administrarea Publică”, a fost inclusă în bazele de date

internaționale – Directory of Research Journals Indexing (DRJI) și Index Copernicus.

Revista metodică științifică trimestrială „Administrarea Publică” apare din anul 1993 și până în prezent au fost tipărite 103 numere. Este unicul jurnal de profil din Republica Moldova. În această perioadă publicația a găzduit mii de articole științifice ale cercetătorilor de la Academie, dar și din republică și de peste hotare, inclusiv din Ucraina, România, Germania, Cehia, Israel, Federația Rusă și alte state. De-a lungul anilor, revista a servit și continuă să servească drept suport științific al proceselor reformatoare din domeniul administrativ, a devenit un îndrumar pentru autoritățile administrației publice din Republica Moldova.

Sergiu ADRIAN

Managementul serviciilor publice

Managementul serviciilor publice este corelat cu activitățile desfășurate de conducerea statului, cu complexitatea acestora, cu cele privind schimbarea, în timp ce guvernarea este concepută ca un administrator-șef central în domeniul respectiv.

Prin urmare, profesionalizarea funcționarilor publici impune o pregătire de specialitate și în domeniul managementului serviciilor publice, care presupune personal bine pregătit ca manageri.

Managementul serviciilor publice poate fi definit ca un ansamblu de metode și procese de definire a obiectivelor de organizare, alocare de resurse, antrenare și

control ale unei organizații publice.

Ținând cont de actualitatea subiectului dat, precum și întru realizarea Hotărârii Guvernului Republicii Moldova nr.121 din 27 februarie 2019 cu privire la comanda de stat privind dezvoltarea profesională a funcționarilor

publici în anul 2019, Academia de Administrare Publică a desfășurat, în perioada 18 – 20 noiembrie, cursul „Managementul serviciilor publice”.

Cursul a fost destinat funcționarilor publici de execuție din cadrul autorităților administrației publice locale și este axat pe consolidarea cunoștințelor, dezvoltarea abilităților și modelarea atitudinilor necesare participanților la curs în vederea exercitării unui management eficient al serviciilor publice.

În cadrul cursului, participanții s-au familiarizat cu conceptele de bază ale managementului serviciilor

publice și cadrul normativ al organizării serviciilor publice, au identificat căile de modernizare a serviciilor publice, și-au dezvoltat abilitățile de comunicare eficientă cu utilizatorii serviciilor publice și au discutat despre asigurarea protecției datelor cu caracter personal în prestarea serviciilor publice etc.

Cursul a fost prestat de cadre didactice cu vastă experiență în domeniu care au stimulat implicarea activă a participanților prin utilizarea metodelor andragogice moderne.

Aliona GÎȚU,
specialist principal,
Departamentul
dezvoltare profesională

Organizarea activității secretarului consiliului local

La Academia de Administrare Publică s-a desfășurat, în perioada 19 – 21 noiembrie 2019, cursul de dezvoltare profesională cu tematica „Organizarea activității secretarului consiliului local”, destinat secretarilor consiliilor locale de nivelul al II-lea. Cursul a fost organizat la comanda de stat, stabilită prin Hotărârea Guvernului Republicii

Moldova nr.121 din 27 februarie 2019.

Participanții – secretari ai consiliilor locale de nivelul al II-lea – și-au dezvoltat competențele profesionale necesare pentru gestionarea corectă a actelor administrative ale autorităților publice locale prin Registrul de stat al actelor locale, se vor familiariza cu prevederile normative care reglemen-

tează gestionarea actelor administrative ale autorităților publice locale, cerințele față de actele publicate în Registrul de stat al actelor locale, normele deontologice și de integritate ale funcționarului public, etc.

Eficiența lecțiilor și utilitatea lor s-a datorat formatorilor implicați în procesul de predare – cadre didactice ale Academiei, specialiști

de înaltă calificare de la Cancelaria de Stat și Centrul Național pentru Protecția Datelor cu Caracter Personal – dar și a metodelor de instruire, folosite de către ei, precum: prezentare, studiu de caz, brainstorming, discuții în grup, care fac cursul dinamic și interactiv, astfel încât, participanții pot asimila mai multă informație.

Cunoștințele participanților au fost evaluate printr-un test care a avut loc la finele cursului, iar obținerea cunoștințelor și abilităților noi a fost confirmată printr-un certificat de participare.

Viorica ȚARĂLUNGĂ,
specialist principal,
Departamentul
dezvoltare profesională

50

Jubileul de 50 de ani de la naștere a domnului Oleg BALAN, profesor universitar, doctor habilitat în drept, rector al Academiei de Administrare Publică, constituie un bun prilej de a aduce un elogiu acestei personalități, unanim recunoscute de comunitatea oamenilor de știință, excelent organizator și manager, savant afirmat.

Având ocazia de a-l cunoaște pe domnul Oleg Balan ca student în cadrul Academiei de Poliție „Alexandru Ioan Cuza” din București, chiar din acea perioadă s-a remarcat prin străduință, erudiție și capacități deosebite în însușirea științelor juridice, afirmându-se ca unul dintre cei mai

buni absolvenți ai Facultății de drept, avansat la poziția de șef de promoție.

La fiecare treaptă a devenirii sale umane și profesionale – lector universitar, șef de catedră, decan, prorector, rector ministru și deputat, Oleg Balan, a demonstrat o maxi-

Oleg Balan la semicentenarul vieții

Vivat! Crescat! Floreat!

mă responsabilitate și seriozitate, competență înaltă și profesionalism, corectitudine și exigență.

Conducător de doctorat, autor al unei multitudini de publicații științifice privind dreptul public și internațional, promotor al unor noi viziuni științifice în vederea perfecționării instrumentarului juridic de protecție a drepturilor omului în conflictele armate, pun în evidență o prestație profesională de excepție a domnului Oleg Balan la dezvoltarea științei academice și sporirea relevanței acesteia

pe plan național și internațional.

Jubiliarul, cu multă pasiune și dăruire de sine continuă activitatea prodigioasă în domeniul academic, prilej cu care îi adresăm urări de sănătate, prosperitate, inspirație și noi realizări notabile pe plan profesional și personal.

Valeriu CUȘNIR,
profesor universitar,
doctor habilitat în drept,
Președinte al Consiliului
pentru Dezvoltare
Strategică Instituțională
al AAP

Start nobil din anii de studenție

Cu prilejul frumoasei aniversări de 50 de ani, în numele colegilor de facultate, îți adresăm cele mai calde și cordiale felicitări.

Deși drumurile noastre nu au mai avut aceeași destinație după absolvire, ne leagă în continuare frumoasele amintiri ale studenției și

prieteniei bazate pe încredere, respect și onestitate. Aducem omagiul nostru calităților personale deosebite pe care le-am cunoscut în anii de studenție și pe care le deții și în prezent.

În această zi semnificativă, îți aducem în dar cele mai frumoase gânduri de urări de bine și îți dorim

să ai parte de noi împliniri încununate de noroc, sănătate, prosperitate și cât mai multe bucurii împărtășite alături de cei dragi, să te bucuri mereu de stima celor care te înconjoară.

Exprimăm respectul profund față de eforturile distincte de care dai dovadă zi de zi, prin inițiativă, viziune constructivă și dedicare, în vederea dezvoltării performanței și calității academice.

Fie ca visele de azi mâine să devină realitate, iar speranțele – împliniri, orice înfruntare a greutăților să fie un pas înainte spre succes. Îți dorim o zi minunată și un an bogat în împliniri, încununat de succese remarcabile!

Colegii de facultate,
Academia „A. I. Cuza”,
București

În primul rând, vom scoate în relevanță evoluția de profesionist pe dimensiunea de savant și pedagog a rectorului Oleg BALAN. Elaborarea și susținerea publică a tezelor de doctor și doctor habilitat la o vârstă destul de tânără este un indice de capacitate și de asiduitate a personalității. Asumarea răspunderii pentru evoluția Academiei în 2010, în calitate de vicerector, iar din 2014, în calitate de rector este nu doar o ambiție, ci un mare curaj și o mare responsabilitate. Efectele activității manageriale ale

„În clipe oportune ai venit...”

dlii Oleg Balan s-au făcut resimțite chiar din primii ani de activitate.

Azi, Academia este de nerecunoscut. Și dacă să parafrazăm unele cuvinte din textul imnului Academiei am putea pe bună dreptate afirma: „În clipe oportune ai venit. . .”. În ultimii ani, Academia a avut de trecut prin mai multe încercări, iar faptul că le-a depășit cu cinste, în cea mai mare parte, îi datorează rectorului său, Oleg Balan, care a demonstrat

cu prisosință că este omul care își cunoaște meseria și care are multă

inspirație pentru a face ca Academia să fie în topul instituțiilor superioare de învățământ universitar din țară și un bun exemplu pentru toți cei ce o vizitează.

Semicentenarul distinsului om, savant, manager, Oleg Balan, este doar un prilej de analiză, recuperare a forțelor pentru un nou start de avansare la noi culmi profesionale.

Ion DULSCHI,
decan, Departament
studii superioare de master

Este o onoare să muncim împreună

persoană instruită, competentă, preocupat fiind profund de soarta și calitatea sistemului de educație și profesionalizare de la noi din țară. Am fost martorul ascensiunii tale atunci când ai ocupat funcția onorabilă și foarte responsabilă de Ministru. Aici am descoperit o altă calitate a Ta – bărbăția, competența și capacitatea extraordinară de a găsi soluții în situații de criză. Am fost colegi și am muncit împreună pentru oameni. Suntem colegi în continuare și este o

onoare pentru mine să muncim împreună.

De ziua Ta... cel mai ușor ar fi să-ți spun câteva vorbe frumoase. Și mai simplu ar fi să-ți dăruiesc ceva plăcut și draguț. Voi face doar o constatare..

N-a durat mult timp ca să-mi dau seama că dincolo de toate realizările, funcțiile și distincțiile tale personale – am cunoscut un Om. Și aceasta reprezintă realizarea supremă. Aceasta este distincția cea mai de preț pe care ți-o pot dăruii oamenii care te-au

cunoscut și te-au știut de-a lungul timpului. Îți doresc să conștientizezi și să te bucuri de această realizare, precum și de toate realizările tale pe plan personal și profesional. Să trăiești mereu cu gândul că lucrurile cele mai frumoase, cele mai importante și plăcute abea urmează să se întâmple în viața Ta.

Serghei PALIHOVICI,
șef Catedră științe
administrative

Te-am cunoscut într-o perioadă furtunoasă și interesantă pentru noi toți, pentru țara în care trăim. Te-am cunoscut ca Prorector al unei instituții importante de învățământ,

Oleg Balan la semicentenarul vieții

A lucra împreună cu domnul Oleg BALAN înseamnă a fi în continuă mișcare, înseamnă participare activă zilnică, implicare permanentă pentru a realiza, pentru a obține rezultate. Da, așa este dumnealui – Omul realizărilor! Fiecare zi este deosebită – ca și multitudine de activități - diverse și complexe, multitudine de idei care vin de la Dumnezeu și care trebuie să le realizăm împreună, ca și dispoziție, ca și emoții cu intensitate diferită. Profesionalismul, competența, abnegația, devotamentul, îngăduința, cumsecădenia, înțelepciunea de a înțelege

Și fiecare zi e alta

sunt apreciate înalt de către cei care îl cunosc. Grație conducerii profesionale, cu inspirație, grație eforturilor depuse, implicării necondiționate a domnului Balan în toate domeniile de activitate, Academia a reușit să obțină succese remarcabile, continuând a fi o instituție competitivă pe piața serviciilor de instruire, cu o imagine frumoasă atât în țară cât și peste hotarele ei, deținând, poziția de lider național în formarea specialiștilor de înaltă calificare pentru serviciul public.

Vă mulțumesc, domnule rector pentru oportunitatea de a lucra împreună cu Dvs! Vă sunt recu-

noscătoare pentru sfaturile inspirate și discrete, pentru încrederea, susținerea, libertatea pe care mi-ați acordat-o în activitatea mea – acest lucru m-a motivat, m-a încurajat continuu să perseverez.

Ambiția și perseverența ce Vă caracterizează să vă însoțească mereu! Prosperitate și realizări mărețe în tot ceea ce faceți!

Aurelia ȚEPORDEI,
director,
Departamentul
dezvoltare
profesională

Recunoștință pentru studii temeinice administrative

Cu ocazia jubileului de 50 de ani, Vă adresez calde felicitări și sincere urări de sănătate, mulți

ani de activitate prodigioasă, realizarea obiectivelor și aspirațiilor în binele Republicii Moldova.

Folosesc acest prilej deosebit pentru a-mi exprima aprecierea înaltă a activității Dumneavoastră eficiente în nobila funcție de rector al Academiei de Administrare Publică, precum și a activității științifice, educaționale și pedagogice prodigioase.

Urmăresc cu bucurie succesele Dumneavoastră profesionale și

constat că talentul de organizator al cercetărilor științifice și al funcționării impecabile a unei instituții de învățământ superior s-a manifestat în deplină măsură în postul de rector al Academiei. În numele a mii de absolvenți ai instituției, mulțumesc Academiei de Administrare Publică pentru cunoștințele temeinice acumulate în domeniul științelor administrative.

Adresându-vă urarea tradițio-

nală „La mulți ani!”, îmi exprim convingerea că Vă veți aduce în continuare contribuția considerabilă la creșterea performanțelor academice ale instituției, formarea profesională a funcționarilor publici.

Ion LEUCĂ,
deputat în
Parlamentul
Republicii Moldova,
absolvent AAP

Este o ocazie de a recunoaște și a pune în valoare aspectele meritorii ale unei personalități notorii în spațiul științific și public - cea a rectorului Academiei de Administrare Publică, Oleg BALAN, doctor habilitat, profesor universitar.

Pasiunea domniei sale pentru știința dreptului s-a îmbinat armonios și cu activitățile administrative de înalt nivel, exercitându-le pe toate cu pasiune, dedicație și mare responsabilitate. Prin activitatea sa didactică, dl Oleg Balan a asigurat

formarea generațiilor de adevărați juriști profesioniști, iar prin activitatea de cercetare a elaborat numeroase lucrări științifice în materia dreptului internațional.

Dedicația dlui pentru știința dreptului și pentru activitatea administrativă, în calitate de ministru al Afacerilor Interne sau rector al Academiei de Administrare Publică, pot fi egalele cu preocuparea pentru dezvoltarea prodigioasă a

Promotorul statului de drept

acestor domenii, care asigură buna funcționare a statului de drept.

Aniversarea celor cinci decenii este un bun prilej de a aduce un omagiu de respect și apreciere pentru activitatea sa profesională ireproșabilă, dar, nu în ultimul rând, și pentru cumsecădenia, onestitatea domniei sale.

Mihai POALELUNGI,
Universitatea Liberă
Internațională
din Moldova

Prin noianul amintirilor

Toamnele vin și se duc cu șiraguri de frunze aurii și amintiri frumoase de pe tărâmul copilăriei și adolescenței.

E toamnă iar, sfârșit de toamnă. Prin noianul multicolor al frunzelor, venim și noi, cei de la baștină, cu un buchet de amintiri în această zi frumoasă a aniversării consă-

teanului și colegului Oleg BALAN.

Treptele succesului profesional sunt dovada muncii, responsabilității și curajului de care dați dovadă în diverse activități. Băștinașii sunt recunoscători pentru implicare în acțiuni de susținere și consolidare a serviciului public al țării, bunăstării edificiilor de menire publică.

Vă dorim sănătate, realizări frumoase, pe măsura așteptărilor, pace și armonie în familie. Să aveți parte de respectul colegilor și generațiilor ce au ales să cunoască profesionalismul de care dați dovadă!

Feodora CIOBANU,
directoarea gimnaziului
din Cîrpești, Cantemir,
colegă de clasă

Mai aproape de cetățeni, mai deschiși către oameni

Fiind axat pe dezvoltarea unei societăți civile puternice și proactive, pe promovarea principiilor bunei guvernări și a implicării cetățenilor în procesul decizional, Centrul CONTACT implementează, în ultimii ani, un șir de proiecte, orientate spre creșterea nivelului de transparență în activitatea autorităților publice locale, de cooperare comunitară. Semnificativ, în acest context, este proiectul „**Sporirea transparenței administrației publice locale în Republica Moldova prin implementarea politicilor participative**”, care constituie subiectul materialului de mai jos.

Pentru a analiza situația în domeniu, Centrul a efectuat un studiu al nivelului de participare a membrilor comunităților și ai societății civile la procesul decizional și a respectării de către autoritățile publice locale a cadrului legal privind transparența în procesul decizional.

A fost selectat un eșantion de 1000 respondenți din 10 localități beneficiare. Studiul a arătat că mai puțin de jumătate dintre respondenți consideră că relația dintre cetățeni și primăria/consiliul local este foarte bună și bună (43,2%). Mai mult de jumătate din cei intervievați consideră că autoritățile publice nu sunt prietenoase cu cetățenii, văd în ei, pe de o parte, doar potențiali plătitori de impozite și taxe locale, iar pe de altă parte – petiționari veșnic nemulțumiți de rezultatele guvernării locale.

Autoritățile publice au răspunsul lor la aceste întrebări, în opinia reprezentanților APL, cauzele implicării scăzute a cetățenilor și altor părți interesate în procesul decizional sunt: cetățenii comunităților locale nu cunosc dreptul lor la informare, consultare, participare în procesul de elaborare și adoptare a deciziilor locale; lipsește un proces de comunicare continuă și eficient între APL și cetățeni; lipsește încrederea în APL; cetățenii nu consideră că merită să se implice în procesul decizional, la fel, și indiferența.

Și mai curioase au fost răspunsurile cetățenilor referitoare la relațiile dintre autoritățile publice locale și grupurile de cetățeni activi, asociațiile obștești (ONG-uri). În cadrul discuțiilor individuale unii participanți

recunoșteau că în localitățile pe care le reprezintă nu întotdeauna există colaborarea cu dintre APL și ONG. Iată niște opinii semnificative: „ONG-urile colaborează în funcție de cine este la primărie. Primarii spun de ONG-uri că acestea „spală bani”. „Un ONG a vrut să deschidă un centru pentru copii, primăria i-a spus că nu trebuie. I-a trimis și procuratura peste ei, iată exemplul de conlucrare”. „ONG-ul la noi nu conlucrează, asta-i gândirea, că de cum apare un grup de oameni mai activi, apare bănuiala că aceștia „vor să ne ia locul”.

Din consumatori - în făuritori ai democrației locale

Rezultatele studiului ne-au confirmat justetea ipotezelor care au stat la baza proiectului „**Sporirea transparenței administrației publice locale în Republica Moldova prin implementarea politicilor participative**”, finanțat de Fondul pentru Democrație al Națiunilor Unite (UNDEF), pe care Centrul CONTACT l-a realizat pe parcursul anilor 2018 – 2019 în 10 localități din Republica Moldova.

Memorandumul semnat între primărie și grupurile de cetățeni activi din localitățile implicate în proiect stipula responsabilitățile părților în procesul de implementare a proiectului. Astfel,

autoritățile publice s-au angajat să acorde grupului cetățenilor activi suportul informațional, consultativ, precum și colaborarea subdiviziunilor primăriei, a instituțiilor și serviciilor publice subordonate pe întreg parcursul procesului de planificare, desfășurare, evaluare a activităților grupurilor de cetățeni activi.

Consiliile locale s-au angajat să asigure accesul prioritar al membrilor grupului la ședințele publice ale primăriei și consiliului local și la informația de interes public.

Au fost, de asemenea, delegați reprezentanți ai primăriei și ai consiliului local pentru a participa la activitățile publice desfășurate de grupurile de cetățeni. Vitalie Casian, primarul satului Dubăsarii Vechi, menționa la una dintre primele ședințe ale grupului local al cetățenilor activi că și-ar dori ca cetățenii „să se transforme din consumatori pasivi ai rezultatelor democrației în făuritori ai acesteia la ei acasă”. În această localitate doleanțele primarului, dar și ale cetățenilor s-au realizat pe deplin.

Democrația se învață

Experții proiectului au familiarizat participanții la instruire cu prevederile legale privind drepturile și

oportunitățile de implicare a cetățenilor în procesul decizional local, precum și obligațiunile autorităților publice locale pentru asigurarea transparenței activității APL și a accesului cetățenilor la informațiile de interes public.

Arcadii Baci, președintele AO „Satus Primus Studiorum”, membru al grupului cetățenilor activi din comuna Chetrosu, raionul Anenii Noi, a menționat că fără cunoștințele obținute în cadrul instruirilor n-ar fi putut mobiliza cetățenii la desfășurarea mai multor acțiuni comunitare.

N-a fost de mirare nici faptul că și unii consilieri, primari, funcționari publici au recunoscut că la aceste seminare au obținut și ei cunoștințe și abilitații noi în construirea unor relații adecvate cu cetățenii și societatea civilă. „Democrația se învață”, ne-au spus-o consilierii consiliului orașenesc de la Ștefan Vodă, care în rezultatul instruirilor au organizat o dezbatere publică ca la carte.

În felul acesta, circa 200 de cetățeni, membri ai ONG-urilor, aleși locali și funcționari publici au beneficiat, în cadrul proiectului, de seminare de instruire în domeniul transparenței și accesului la informație. În calitate de formatori au fost selectați experți, profesori de la Academia de Administrare Publică, practicieni în domeniul APL.

Cunoștințele obținute în cadrul acestor instruirii au stat la baza procesului de elaborare a planurilor locale de aprofundare a transparenței și asigurare a accesului cetățenilor la informațiile de interes public, realizat la următoarea etapă de implementare a proiectului.

Vasile CIOARIC,
coordonatorul
Programului
Buna Guvernare,
Centrul CONTACT

La actualele alegeri locale, în funcția de primar al comunei Ocnița, raionul Ocnița, a fost ales Ion Creangă. A fost ales, nu atât după asemănarea numelui său cu al sfântului bunic din Humulești, dar ca un bun gospodar pentru comună cu experiență bogată în administrația publică, acumulată la vârsta de numai... 29 de ani.

De bună seamă, știind ce vrea în viață, după absolvirea liceului din satul de baștină, Ocnița, face studiile la Universitatea de Stat din Moldova, Facultatea de istorie și filozofie, specialitatea antropologie, și masteratul în domeniul istoriei comparate. În 2012, și-a început activitatea în cadrul preturii sectorului Botanica, mun. Chișinău (specialist, Secția locativ-comunală), apoi la primăria mun. Chișinău, Direcția administrație publică locală, specialist principal. Cu toate că această avansare în funcții îi predestina bune perspective în capitală, s-a decis să revină mai aproape de locurile natale, unde să aplice bunele practici de lucru acumulate în serviciul public din capitală și se angajează în calitate de specialist principal în Secția administrație publică locală, Consiliul raional Ocnița.

Această funcție a fost una intermediară în drumul său spre cea de primar al comunei Ocnița, ce include și satul Maiovca.

„Schimbarea spre bine totdeauna este așteptată de oameni, mai ales în cazul localităților noastre. Am decis să particip la această campanie electorală în calitate de candidat independent, după mai multe discuții avute cu oamenii, care au insistat să candidez la funcția de primar al comunei. Motivul l-a constituit viața monotonă pe parcursul ultimilor 12 ani, lipsa de interes de a face ceva pentru comunitate, de a crea niște condiții decente pentru consăteni. Am venit nu cu promisiuni, dar cu programe concrete, cu suport viabil de realizare”, mărturisește noul primar al comunei Ocnița, Ion Creangă, și continuă:

„Îmi propun, pentru început, să clarific situația din interiorul primăriei, să stabilim ce proprietate publică

Ion Creangă, primarul și poetul

În gând

Flămând și însetat sunt astăzi,
Mi-am pus pe masă să
mă-nfrupt...
De apă mi-am luat o cană
Și pâine proaspătă
mi-am rupt...
Un strugure spălat în apa

Izvorului ce mi-am făcut...
Așa o masă de bogată,
Lângă copacul ce-am sădit...
Sunt scaune mai multe-n jur
Dar ocupat e numai unul...
- S-au dus în lume, toți s-au dus...
Îngândurat... oftă bătrânul!

a mai rămas atât din punct de vedere funciar cât și financiar sau imobiliar. Îmi doresc transparență totală în activitatea primăriei și a consiliului local. Oamenii trebuie să cunoască ce proiecte se examinează și ce decizii se iau și, în acest scop, vom lansa pagina web a primăriei.

Sunt foarte multe de făcut. Când nu se face mult timp nimic, acum o luăm de la zero, mai concretizăm primarul. Dar suntem încrezuți că prin unitate și transparență, credință, vom renova comuna noastră dragă, fiindcă aceasta este casa noastră de dor. Ne-am schițat deja problemele prioritare: reparația grădiniței (cantina, în special), crearea centrelor de deservire comunală și a persoanelor în etate, demararea proiectului de asigurare a localităților Ocnița și Maiovca cu apă potabilă, reparația capitală a casei de cultură, a stadionului, finisarea bisericii, unde

de peste zece ani nu s-a făcut nimic.

Ca cele trasate să devină realitate, mizăm pe transparență, pe cooperare comunitară, în special, pe profesionalismul angajaților primăriei. Și în acest sens, vom participa activ la cursurile de dezvoltare profesională de la Academia de Administrare Publică, dar ne-am dori să aplicăm, pe viitor, și la studiile de masterat, ceea ce ne va deschide noi oportunități de a dezvolta localitățile noastre.”

Aici primarul Ion Creangă face o pauză, zâmbind enigmatic, apoi ne spune, că referitor la această problemă a scris o poezie. Nu, că ar purta aceleași nume și prenume cu ale marelui nostru clasic din Humulești, dar harul creației este un dar al său și, atunci când vine inspirația, așterne pe hârtie versul venit din suflet. Iată și poezia, melancolică și la temă.

Vlad IONAȘCU

Eficientizarea energetică a Centrului de sănătate Edineț

Centrul de sănătate Edineț, care deservește circa 70 de mii de locuitori ai raionului și cetățeni din raioanele învecinate, a devenit mai eficient din punct de vedere energetic, datorită proiectului „Creșterea indicilor de eficiență energetică a Instituției medico-sanitare publice «Centrul de sănătate Edineț», implementat de Agenția de Dezvoltare Regională (ADR) Nord. Recent, au fost finalizate lucrările de renovare și termoizolare a edificiului.

„Am reușit să îmbunătățim accesul la asistența medicală calitativă în cadrul sistemului de sănătate din Edineț. Impactul proiectului deja se face simțit în privința reducerii consumului de energie. Proiectul va contribui considerabil la eficientizarea energetică a Centrului de sănătate, la îmbunătățirea serviciilor de diagnosticare medicală și la ameliorarea indicatorilor de sănătate în regiune. Totodată, mizăm pe promovarea și sporirea nivelului de conști-

entizare a beneficiarilor proiectului în privința eficienței energetice”, a relevat directorul interimar al ADR Nord, Constantin Bândiu.

În context, specialiștii ADR Nord au comunicat participanților la eveniment că la Centrul de sănătate Edineț au fost efectuate lucrări de eficientizare energetică a pereților exteriori, schimbate ferestrele și ușile exterioare, efectuate lucrări de termoizolare a planșeului și de izolare a acoperișului.

Valoarea lucrărilor de construcție-montaj și supravegherea tehnică în cadrul proiectului a constituit suma de peste 8 milioane de lei, bani alocați din sursele Fondului Național pentru Dezvoltare Regională. În afară de banii alocați din FNDR, Consiliul raional Edineț a contribuit la realizarea proiectului cu 1,2 milioane de lei.

Serviciul de presă
ADR Nord

Incubatorul de Afaceri din Ștefan Vodă – promotor al tinerilor antreprenori

Incubatorul de Afaceri din Ștefan Vodă (IASV), este a doua instituție publică cu asemenea profil, creată în Republica Moldova la inițiativa Consiliului raional Ștefan Vodă, cu suportul Organizației pentru Dezvoltarea Sectorului Întreprinderilor Mici și Mijlocii (ODIMM), din resursele acordate de Uniunea Europeană.

Incubatorul de Afaceri din Ștefan Vodă a fost fondat cu scopul de a favoriza creșterea nivelului de dezvoltare economică a raionului prin lansarea, dezvoltarea și asigurarea durabilității întreprinderilor mici și mijlocii. În acest sens, IASV asigură antreprenorii începători sau antreprenorii care doresc să-și extindă afacerea, cu spațiu pentru activitate, suport consultativ, precum și asistență profesională, tehnică și administrativă. În acest sens, instituția este susținută financiar de Consiliul raional Ștefan Vodă.

Actualmente, IASV găzduiește 17 întreprinderi cu diverse profiluri, precum servicii juridice, de traducere și de redobândire a cetățeniei române, servicii IT, servicii de instruire în contabilitate, servicii stomatologice, servicii diversificate de masaj, aerobic fitness, servicii pază, producerea mobilei corp și capitonate, producerea și asamblarea jucăriilor.

Unul dintre obiectivele, care stau la baza activității Incubatorului, este promovarea antreprenoriatului și instruirea în domeniu. În vederea realizării acestuia, implementăm proiectul „Fondul de Antreprenoriat pentru Tineri Ștefan Vodă”, finanțat prin intermediul Fundației Est-Europene din resursele acordate de Uniunea Eu-

ropeană, cu cofinanțarea Suediei. În context, am organizat deja instruirile din cadrul ciclului tematic, destinat tinerilor cu vârsta până la 35 de ani, care doresc să inițieze o afacere. Totodată, cea mai mare oportunitate a acestuia a constituit-o instruirea practică în scrierea planurilor de afaceri, cu durata de două zile. După dezvoltarea competențelor în domeniul antreprenorial, participanții au aplicat la un program de granturi, prin intermediul căruia 5 afaceri ale tinerilor vor beneficia de suport financiar în mărime de 3000 de euro. Proiectul este destinat, exclusiv, tinerilor din raionul Ștefan Vodă.

În vederea realizării obiectivului de asistare a formării și dezvoltării noilor agenți economici, recent, a fost creat Spațiul de Preincubare care oferă suport tehnic, acces la internet și la biblioteca antreprenorială celor ce vor să-și testeze abilitățile în domeniu și capacitățile de gestionare a unei afaceri. Această activitate a fost realizată în cadrul proiectului „Poarta de Sud a Moldovei deschisă pentru promovarea afacerilor și investițiilor”, implementat de Agenția de Dezvoltare Sud a Ministerului Agriculturii, Dezvoltării Regionale și Mediului și ODIMM,

în cadrul programului „Primarii pentru Creștere Economică”, finanțat de Uniunea Europeană. În calitate de gestionar a fost desemnat Consiliul raional Cimișlia, având drept parteneri consiliile raionale din regiune. Este un exemplu de succes posibil prin colaborarea administrațiilor publice locale întru dezvoltarea businessului mic și mijlociu. În cele 8 raioane, au fost create 4 spații de preincubare și 4 help desk-uri, destinate antreprenorilor, precum și profiluri investiționale raionale, în parte, dar și Profilul investițional regional.

Pentru consolidarea capacităților antreprenorilor de gestionare a afacerii, cu suportul ODIMM, sunt organizate instruirii cu diverse tematici. Recent, am organizat trainingul „Dezvoltarea brandului și promovarea afacerii”, care a întrunit 25 de participanți, în special, tineri din raion. E îmbucurător faptul că tineretul continuă să genereze idei de afaceri. La identificarea tinerilor cu idei, dar care au nevoie de suport, deseori mizez pe implicarea și responsabilitatea unor primari din raion, care lucrează pentru dezvoltarea localităților și care văd diversificarea domeniului antreprenorial drept o platformă pentru dezvoltarea social-economică.

Am stimulat procesul de înregistrare în cadrul Programului Național „Start pentru Tineri” care derulează pe platforma incubatoarelor de afaceri și care își propune înrolarea tinerilor în procesul de identificare de idei de business, instruirea și asistarea acestora în inițierea afacerii inovatoare, finanțarea nerambursabilă în mărime de 180 mii

lei a 250 de afaceri lansate și dezvoltate de tinerii întreprinzători. Astfel, 30 de participanți din raioanele Ștefan Vodă și Căușeni au absolvit deja, în incinta IP IASV, prima etapă a programului, hackathonul. A doua etapă, formarea antreprenorială, a fost desfășurată în a doua jumătate a lunii noiembrie. Aceasta promite a fi mai atractivă, având în vedere că am identificat potențial antreprenorial adițional în rândul tinerilor.

Un suport financiar de până la 60.000 de lei cu 0% dobândă, caracteristic majorității incubatoarelor, poate fi accesat de rezidenții IP IASV în cadrul Fondului de Rulment, destinat extinderii sau dezvoltării afacerii, pentru o perioadă de până la 3 ani, resurse oferite de către Organizația pentru Dezvoltarea Sectorului IMM.

Un mare avantaj pentru agenții economici îl constituie prețul preferențial pentru închirierea spațiului în incinta instituției. Incubatorul de Afaceri dispune de o sală de conferințe, dotată cu echipamentul necesar, potrivit pentru întâlniri de afaceri, seminare, instruirii și alte evenimente, care poate fi închiriată pentru ocazii de acest gen.

Rolul incubatorului în dezvoltarea economică locală este argumentat de rezultatele înregistrate în 2018: companiile rezidente incubate au creat 50 de locuri noi de muncă, au comercializat producție în sumă totală de 9 milioane de lei, impozitele în bugetul local constituind 600 mii de lei, bani ce facilitează implementarea mai multor proiecte sociale în raion și în localitățile raionului.

Adelina BARBĂNEAGRĂ,
administrator,
Instituția Publică
Incubatorul de Afaceri
din Ștefan Vodă

Promovarea tinerilor în câmpul muncii

*Agencia Națională pentru Ocuparea Forței de Muncă (ANOFM), aflată în subordinea Ministerului Sănătății, Muncii și Protecției Sociale, oferă oportunități viabile și condiții avantajoase pentru angajarea în câmpul muncii, îndeosebi a tinerilor și persoanelor cu dizabilități, după cum ne relatează **directoarea agenției, dna Raisa DOGARU**.*

Începând cu luna iulie 2019, au fost lansate două programe de facilitare a ocupării șomerilor care necesită suport suplimentar pentru integrarea în câmpul muncii. Cele două programe, prevăzute până la sfârșitul acestui an, sunt implementate cu titlu de proiect-pilot și prevăd subvenționarea locurilor de muncă pentru persoanele social-vulnerabile și subvenționarea angajatorilor pentru crearea sau adaptarea unui loc de muncă pentru persoanele

cu dizabilități. Beneficiarii programelor sunt peste 130 de persoane cu vârsta cuprinsă între 18 și 35 de ani, din categorii supuse riscului de excludere socială, inclusiv persoane cu dizabilități, care nu dețin calificare și sunt în căutarea unui loc de muncă. Aceste două măsuri active se înscriu în șirul acțiunilor planificate în noua lege a ocupării și în Strategia Națională de ocupare a forței de muncă pentru anii 2017-2021 și are drept scop reintegrarea persoanelor din categoriile supuse riscului de excludere socială, sporirea angajării acestora și crearea locurilor de muncă decente.

Conform art. 36 al Legii nr.105/2018, agenții economice care angajează șomeri din grupurile vulnerabile be-

neficiază de subvenții lunare în sumă egală cu 30% din salariul mediu lunar pe economie pentru anul precedent, în decurs de șase luni, pentru fiecare șomer angajat. Acest program se referă la următoarele categorii de șomeri: persoanele cu dizabilități, persoanele eliberate din locurile de detenție, victimele traficului de ființe umane, persoanele care luptă cu consumul de substanțe narcotice, victimele violenței în familie și alte categorii vulnerabile. Subvenția se acordă în scopul compensării parțiale a salariului șomerului angajat. Până la moment, au fost încheiate 30 contracte cu 18 agenți economici pentru angajarea a 30 persoane din grupele menționate mai sus.

Conform art. 38 al legii

respective, angajatorii, care creează sau adaptează un loc de muncă pentru persoane cu dizabilități, beneficiază de compensarea a 50% din costurile necesare creării sau adaptării locului de muncă, iar mărimea subvenției nu poate depăși cuantumul a 10 salarii medii lunare pe economie pentru anul precedent pentru fiecare loc de muncă creat sau adaptat. A fost deja încheiat un contract în aceste condiții și urmează să fie perfectate alte contracte.

Pilotarea programelor respective se efectuează cu asistența metodologică și financiară a Organizației Internaționale a Muncii (ILO) în cadrul proiectului „Promovarea ocupării tinerilor”.

Grădiniță modernă, conform standardelor europene

Orașul Cantemir are prima grădiniță reabilitată termic, cu respectarea standardelor europene. Datorită lucrărilor desfășurate cu sprijin financiar european la grădinița nr. 1, clădirea instituției, veche de peste 50 de ani, oferă condiții îmbunătățite de învățare pentru 135 de copii din Cantemir, cu o reducere considerabilă a energiei.

La evenimentul de finalizare a lucrărilor la instituția preșcolară respectivă din cadrul proiectului „Reabilitarea Termică a Clădirilor Educaționale din Cantemir – CanTREB” au participat angajați ai primăriei orașului Cantemir, instituțiilor educaționale, Delegației UE în Republica Moldova, ai Programului UE Convenția Primarilor, Proiecte Demonstrative (CoM-DeP), Proiectului CoM-East, semnarii Convenției Primarilor, cetățeni și copii din orașul Cantemir.

Proiectul susținut de UE

prevede un șir de măsuri de eficiență energetică și utilizare a surselor de energie regenerabilă în 4 instituții educaționale din orașul Cantemir. Măsurile prevăd izolarea termică a anvelopei clădirilor, instalarea unui sistem pe biomasă, control individual al punctelor de încălzire, instalarea colectoarelor solare și a panourilor fotovoltaice, schimbarea și modernizarea sistemului de iluminare internă. Aceste activități sunt parte a Planului de Acțiune privind Energia Durabilă, implementat de primăria Cantemir, prin aderarea la Inițiativa UE „Convenția Primarilor privind Clima și Energia”.

Grădinița nr. 1 este prima din cele patru instituții de învățământ din Cantemir unde izolarea termică a fost finalizată. Aici a fost efectuată termoizolarea anvelopei pereților exteriori, planșeului sub acoperiș, soclului, a punților termice în jurul tuturor ferestrelor și ușilor

exterioare ale clădirii, alte lucrări aferente. Lucrările au fost efectuate cu respectarea tuturor normelor și tehnologiilor europene moderne de eficiență energetică. De asemenea, a fost asigurată o verificare triplă continuă la toate etapele de executare a lucrărilor, inclusiv din partea experților tehnici ai UE.

Marco Gemmer, șeful Secției Operațiuni al Delegației UE în Republica Moldova, a subliniat, în cadrul evenimentului, că „Uniunea Europeană este bucuroasă să vadă aceste

rezultate concrete pentru copiii din Cantemir. Acest lucru a fost posibil datorită sprijinului din partea UE, care a contribuit la această inițiativă benefică, ce demonstrează că investițiile inteligente ajută la diminuarea schimbărilor climatice, precum și la îmbunătățirea calității vieții cetățenilor”.

Ion DOMENCO,
specialist relații cu
publicul,
Consiliul raional
Cantemir

Acte basarabene în limba română din perioada țaristă

La Biblioteca Națională a fost vernisată expoziția cu genericul „Acte basarabene în limba română din perioada țaristă (1812-1917)”.

Expoziția reflectă istoria Basarabiei în perioada ocupației țariste (1812-1918). Ca urmare a războiului ruso-turc, finalizat în 1812, spațiul dintre Prut și Nistru este anexat la Rusia și numit Basarabia.

Compartimentele expoziției au fost stabilite în urma unei sinteze istoriografice și sunt axate pe crearea imaginii de ansamblu asupra societății basarabene din acea perioadă. Elementele principale ale expoziției sunt foile volante în limba română din colecția „Acte basarabene” a secției Carte veche și rară, emise de diferiți factori ai puterii cu referire la diverse evenimente din acea perioadă.

Documentele expuse în spațiul muzeal ilustrează evoluția social-economică a Basarabiei și accentuează anumite evenimente istorice din provincie. Exemplarele din colecția „Acte basarabene” se înscriu în categoria foilor volante și cuprind texte, fie pe 1 sau 1\2 pagină,

relatează informații autentice cu conținut concis. Au fost tipărite în limba română datorită insistențelor nobilimii basarabene. În intervalul 1812-1828, administrația imperială a fost nevoită să accepte, dar și să respecte, în mare măsură, alături de cea rusească, limba română, drept limbă de comunicare în administrarea noii provincii, anexate în 1812.

Vizitatorii au rara ocazie să vadă Așezământul obrazovaniei oblastei Basarabiei (1818), document care certifică statutul special al teritoriului dintre Prut și Nistru de la acea perioadă. Cea mai importantă latură a Așezământului „oblastei” de la

1818 este cea care reflectă nemijlocit situația lingvistică din provincie

Pentru prima dată sunt expuse și mărturii ale activităților publice ale Mitropolitului Gavriil Bănulescu-Bodoni. Relevante sunt documentele care vizează colonizarea Basarabiei și exodul basarabenilor peste Prut. Nu sunt lipsite de interes nici documentele cu referință la sistemul de impozite introdus în Basarabia, din care rezultă că administrația imperială a introdus în provincia nou-anexată aceleași modalități de impozitare ca și în guberniile interne ale Rusiei.

Un compartiment din

expoziție este dedicat acțiunilor militare. Cele mai vechi tipărituri referitoare la războaie sunt datate cu anul 1814. Printre acestea vom remarca textul Manifestului emis la încheierea păcii cu Franța (18 mai 1814). O altă categorie de tipărituri sunt cele referitoare la războiul din anii 1828-1829. Evenimentele petrecute în Principatele Române în legătură cu războiul ruso-turc din anii 1828-1829 au fost pe larg reflectate în mesaje răspândite prin intermediul tipăriturilor emise de către autoritățile țariste.

Alte dezvăluiri și mărturii documentare din domeniul economic sau medical vizitatorii au posibilitatea să le afle vizitând Muzeul Cărții din cadrul secției Carte veche și rară a Bibliotecii Naționale (et. 1, bloc II, str. 31 August 1989, nr. 78 „A”). Expoziția va fi deschisă până la finele lunii noiembrie. Accesul este gratuit, de luni până sâmbătă.

Veronica COSOVAN,
șef secție
Carte veche și rară,
Biblioteca Națională
a Republicii Moldova

Abonarea 2020

Stimați cititori,
Este în toi campania de abonare la presa scrisă pentru anul 2020.

Sperăm să rămâneți fideli publicațiilor noastre – ziarul „Funcționarul Public” și revista „Administrarea Publică” și pe parcursul anului viitor.

Adresăm îndemnul pentru abonare, în special, autorităților publice și funcționarilor publici, cărora le sunt destinate aceste publicații ale Academiei de Administrare Publică, unicele ediții periodice în domeniu din republica noastră.

Vă reamintim că:

Ziarul „Funcționarul Public” apare de 2 ori pe lună.

Costul unui abonament:

3 luni - 39 lei; 6 luni - 78 lei; 1 an - 156 lei.

Indice poștal - 67919.

Revista „Administrarea Publică” apare trimestrial.

Costul unui abonament:

3 luni - 42 lei; 6 luni - 84 lei; 1 an - 168 lei.

Indice poștal - 76957.

Abonarea poate fi perfectată la oficiile poștale ale Întreprinderii de Stat „Poșta Moldovei”.

ECHIPA REDACȚIONALĂ:

Sergiu VLADÎCA - șef secție

Ion AXENTI - specialist principal

Ana-Laura PAȘNIC - specialist principal

Marina PASTUH - inginer-programator

A DRESA NOASTRĂ:

Mun. Chișinău, str. Ialoveni, 100.

Ziarul apare de două ori pe lună.

Indice 67919.

Coli de tipar 1,5. Tiraj: 300.

Dat la tipar 30.10.2019

E-mail: aap.editura@yahoo.com

CONTACTE:

Tel: 28-40-78

„Funcționarul Public” - supliment la revista „Administrarea Publică” -
publicație a Academiei de Administrare Publică